

Statsminister Trygve Bratteli.

Foredrag i Molde 25/1-1974. (Utdrag.)

Vårt samfunn er ikke normalt beredt til å møte en markert reduksjon av tilførselen av olje og oljeprodukter. Det stilte oss som alle andre oljeimporterende land overfor en uventet og uforberedt situasjon. Den har for vårt land hittil vært under rimelig kontroll og de tiltak som etter hvert er satt i verk, setter oss bedre i stand til å håndtere dette.

Jeg kan forstå den irritasjon som delvis gjør seg gjeldende over en viss usikkerhet ved spesielt en side av restriksjonene, det er rasjonering av bensin og diesellolje til bilene. Derfor vil jeg gjerne presisere følgende:

Da vanskene oppsto så Regjeringen det som det viktigste så langt råd var å trygge det normale samfunnsliv og arbeidsplassene. Det aller viktigste var derfor å sikre olje eller alternativ energi til industrien, den kollektive transporten, sykehus og sosiale institusjoner og til boligoppvarming. Disse områder har ikke vært uten problemer. Men jeg synes det er rettvist å si om de som måtte løse dette, at disse mere fundamentale virkninger av oljekrisen er løst på en rimelig måte,

de begrensede ressurser tatt i betraktning. Det er disse områder som også har kostet Regjeringen mest omtanke og arbeide.

Den offentlige oppmerksomhet har i meget stor grad konsentrert seg om det siste område: bilkjøring, bensinrasjonering og helgeforbud mot kjøring. Dette er også et viktig område, men skulle det bli en virkelig oljekrise står store deler av den private bilkjøring tilbake for tryggingen av arbeidsplassene og boligoppvarmingen.

Behovet for tiltak må vurderes fra uke til uke på basis av registrerte lagre og sikrede tilførsler på den ene siden og omfanget av forbruket på den andre. Da restriksjonene ble satt i verk var det helt på det rene at forbruket langt oversteg de løpende tilførsler og at reservene ble angrepet. Derfor kom restriksjonene.

Det er selvsagt ikke noe prinsipp for Regjeringen å rasjonere olje og bensin i fredstid. Ingen rasjonering vil bli satt i verk uten at den blir sett som helt nødvendig. Og enhver iverksatt rasjonering eller annen restriksjon på dette område vil bli opphevet igjen så snart tilførslene av olje gjør det forsvarlig.

Det er på dette grunnlag den varslede rasjonering av bensin til bilene ble utsatt til 8. februar, og helgeforbudene ble forlenget tilsvarende. Imidlertid førte overveielser til at helgeforbudet ble satt til side 26. og 27. januar. Det bygget

på en antakelse om at det var forberedt mange familiebesøk, distriktsmøter o.s.v. disse dager, etter at kjøring hadde vært forbudt og var lojalt etterlevet i flere helger. Denne avgjørelse kan diskuteres, men er ikke noe stort spørsmål i forhold til hovedsaken: å holde oljesituasjonen under kontroll.

Har det vært noen usikkerhet i starten må det sees på bakgrunn av at det jo aldri har vært myndighetene som har importert og distribuert olje i Norge. Dette ligger i hendene på private oljeselskaper, stort sett norske selskaper direkte knyttet til internasjonale konserner.

Det har avdekket problemer som vil bli tatt alvorlig både i Norge og mange andre land. Oppstår det alvorlige vansker er det Regjeringen og myndighetene som blir pålagt ansvaret og som må ta dette ansvar. Av dette følger at myndighetene også må ha en fast hånd i denne virksomheten, som er en viktig del av landets energiforsyning.

Jeg synes de norske oljeselskapene har medvirket effektivt i fordelingen av den i Norge tilgjengelige olje til industri, transport og boliger. En annen og meget alvorlig sak er det at det synes å bli bekreftet at Norge og andre nordiske land er blitt urimelig forfordelt når internasjonale selskaper har fordelt olje til landene. Denne saken er det nødvendig å få helt oppklart.

En annen side ved situasjonen er vår egen administrative beredskap for å møte en situasjon

som denne. Det var vel dem som så med noen overbærenhet på daværende direktør Ole Colbjørnsens hvileløse aktivitet for å holde i live en økonomisk beredskap. Regjeringen har satt i gang en nyvurdering av denne siden av vår beredskap, etter de siste måneders erfaringer.